DISCURSUS JURIS PUBLICI
DE
GERMANICÆ NATIONIS IN HODIERNO IMPERII ROMANI STATU PRÆEMINENTIA

Quem

OPE ET FAVORE DIVINO ADSISTENTE,
&
permissu ac potestate concessâ
A MAGNIFICO JCTORUM ORDINE IN INCLUTA AD SALAM ACADEMIA
sub PRÆSIDIO
VIRI NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI ATQVE EXCELLENTISSIMI

DN. JOHANNIS STRAUCHII
JCti, & P.P. longe celeberrimi, Consiliarii Saxonici, Scabinatus ac Curiæ Provincialis Assessoris gravissimi.

DN. Patroni Promotoris ac Præceptoris mei singulari reverentiæ cultu religiose colendi,

Publico Eruditorum Examini ventilandum propono
MICHAEL FRIDERICUS LEDERERUS,
Witt. Saxo. AUTHOR.

In Auditorio JCtorum.
ad d. Augusti

JENÆ,
Literis SAMUELIS KREBSII,
Anno M. DC. LIX. 3½ bl.

I. N. D. N. J. C.

PRÆLOQVIUM,

Am longinquum, tàm impeditum, inque tàm varia ſcisſum diverticula ad Jurisprudentiæ Arcem eſt Iter, ut Nemo, niſi improbiſſimis, quibus objicitur, difficultatibus nunquam cedendo, aſpera omnia ac dura alacriter pervadat, ad eam adſpirare poſſit. Siquidem cavendum primò & diligenter diſpiciendum eſt, quæ via ipſi ingrediunda ſit, nè diverticulis deceptus, erroribusque implicitus vel nunquam vel tardius ad eam perveniat. Et quamvis aliquis devoratis tandem viriliter omnibus moleſtiis ſe eò perveniſſe gloriari poſſit, nova tamen ſubinde emergit cura. In tàm edita enim & ſublimi rupe poſita eſt Jurisprudentiæ Arx, ut multi eò levare oculos ac tollere aut timeant, aut minus valeant. Adeoque eam aſcenſurus arctiſſimis ſemitis per confragoſa & aſpera niti neceſſe habet, quò tandem conſpectum non ſolum, ſed ipſam etiam ejusdem poſſeſſionem ſibi promittere queat. Quod ut eò facilius fieri poſſit, omnes ambages vitare, & per duas iſtas in ipſo aditu collocatas ſcalas, quarum una alteri ſuperimpoſita & quaſi adglutinata eſt, JUS PUBLICUM ſcilicet & JUS PRIVATUM aſcendere convenit. Iſtà enim Scanſili lege procedens infallibilem concipere poteſt fiduciam, ſe confeſtim Jurisprudentiæ Arcem occupaturum eſſe.

Modò utriusque auxilio in aſcenſione utatur. Aliàs ſi per unam ſaltem aſcenderit, vix in medió conſtitutus nondum faſtigium ipſum ac culmen aggreſſus eſt. Quo circa juri privato qui incumbendum unicè ac invigilandum exiſtimant, ſemetipſos perdunt pariter & alios fallunt. Ad Jurisperiti etenim munus inter cœtera & hoc pertinere, ut Reipubl: proram ac puppim regere ſciat, ut præſentem Regiminis ſtatum & conditionem benè probeque cognitam habeat, ut legationibus, conventibus aliisque actibus publicis dignè ſatis intereſſe poſſit, in apricò poſitum eſt. Quæ ſicut ex jure privatò hauriri nequeunt; ita huic ſoli ſuam impendens ætatem, ea omnia ſibi ipſi polliceri nequit. Multò minus, ſe ipſam Jurisprudentiæ Arcem occupaſſe gloriari poteſt, cum in medió quieſcens nondum in ſummum evaſit. Cum itaque meus quoque Labor eum unice ſcopum ſibi habeat præfixum, ut mihi etiam aliquando Jurisprudentiæ Arcem aſcendere liceat, ideoque præſentis temporis rationem præcipere nunquam non exiſtimavi, ut aliquam ſaltem ætatis meæ partem Juris publici cognitioni conſecrarem. Mihi autem privatâ meditatione præclariſſimas ejusdem materias penitius introſpicienti noſtra omnium Patria *Germania* reliquas omnes ſupereminens ſe aſpectandam præbet. Unde ejusdem potentiæ non tantùm, ſed in ipſô etiam hodiernò IMPERII ROMANI ſtatu præeminentiæ admiratione captus defixusque, de illâ, quantum ingenii mei imbecillitas permiſit, hanc diſſertationem intra privatos parietes conſcribere conatus ſum. Protectorem interim *Germaniæ* noſtræ omnipotentem ardentibus ſuſpiriis oro rogitoque, ut cæpta mea provehere feliciter ac ſecundare dignetur. Sit itaque

TH. I.

TH: I.

Nusitatæ istæ ac insignes victoriæ, quas Germani olim prostratis penitus ac deletis immanissimorum etiam Hostium viribus reportarunt, perpetuis laudibus perennitati temporum à multis retrò seculis consecratæ sunt. Adeò, ut Annales libros scrutantes & memorias temporum volventes nullam propè gentem inveniant, quę majorem toti Terrarum Orbi terrorem incusserit, quàm Germanicam. Quod ipsum omnes penè populi optimè recogitantes, summam felicitatem, si ipsis cùm Germanis societatis amicæ commercia colere licuisset, judicarunt. Comprobante hoc ipsum *Tacitò* Scriptorum fide dignissimô, dum Tencteros ad Ubios Legatos misisse testatur, qui hos hôc modô affati sunt. *Rediisse vos in Corpus nomenq; Germaniæ communibus Deis, sed præcipuo Deorum Marti gratias agimus: vobisq; gratulamur, quod tandem liberi inter liberos eritis.* Unde etiam Romani, quamvis felicissimi Gentium Victores ex stitissent, & arma sua longè lateque circumtulissent, à Germanis tamen sæpissimè & acerrimè divexati, cœsi, fusi sunt. Famâ tandem eorum per totùm Mundum felicissimô cursu lata abolendæ magis infamiæ ob amissorùm recuperationem, quàm proferendi Imperii cupidine, aut obdigni satis præmii exspectationem arma contra ipsos concitata sunt.

Tacit. l. 4. histor. p. m. 398.

Tacitus de moribus Germ: p. m. 648.

Id: Annal: l. 1. p. m. 3.

II. Non itaque fundamentô planè ac ratione destituti sunt, qui vocabulum *Germanus* pro merâ Tevtonica dictione habent, & à Gar & Mann vel Gern & Man conflatam existimant. Quasi vel nihil in ipsis, nisi quod virilitatem quandam ac animi magnitudinem præse ferat, reperiatur, vel, quod contra acerrimum etiam Patriæ suæ hostem signa attollere & manus conferre semper para-

Arum: de jure publ. Vol. 5. disc. 2. p. m. 70: Limnæus de I. P. l. 1. c. 6. Reink. de R. S. & E. l. cl. d. 3. c. 4. n. 7. p. m. 118.

paratissimi existant. Sicut Alemanni, à quibus Imperator Justinianus ob victoriam ab iis relatam, se Alemannicum appellitat, etiam derivari solent ab All & Man. Differunt utrique in eô saltem, quod hi Tevtones superiores, illi verò Inferiores fuerint. Utrumque tamen vocabulum Gentem prorsꝰ virilem denotat. Hinc ortum est Vetus istud dicterium: Wer in Krieg will Unglück han/ der fang es nur mit den Teutschen an.

III. Germani igitur tàm invicta animi alacritate & singulari quadam fortitudine præditi aggredi non tantum maxumi momenti audebant Rem, sed conficere etiam patrareque feliciter poterant. Quâ enim ratione Imperium Romanum ad Germanos devolutum est, ut ad hodierna usque tempora apud eos remanserit? Præcipuam judico causam bellicas Eorum Virtutes & nunquam satis deprædicanda facinora. Quæ omnia, ut eò magis Germanorum præeminentiam augeant, si paucissimis attingam, & ab ovô, ut loquuntur, repetam, me minimè operam lusurum esse existimo.

IV. Nemini igitur, nisi Historiarum ac Juris planè ignaro ignotus esse potest Incomparabilis iste & excelsæ memoriæ Heros *Narses*, quô unà cum *Bellisariô* tanquam rerum bellicarum peritissimis Ducibus ad Barbaricas Gentes sub potestatem suam redigendas Iustinianus Imperator usus est. Ille, cum ob aliorum invidiam, cui propter potentiam & gloriam ex multis victoriis acquisitam expositus erat, apud *Justinum* II in sinistram suspicionem venisset, ex Italiâ redire jussus est. Quâ injuriâ *Narses* dictus ita irritatus est ac lacessitus, ut talem se velle texere telam dixerit, quæ ægrè possit dissolvi. *Alboinum* igitur Longobardorùm Regem ex Pannoniâ in Italiam evocat, eique ope suâ & consiliis tàm firma fulcra suppo-

B. Myreal. Synt. hist. pol. l. 2. sect. 4. q. 18. p. m. 445.

suit,

fuit, ut 200. amplius annis Imperium Longobardicum in Italiâ floruerit. Imperatores enim, qui tunc temporis in Oriente summæ Rerûm præerant, Exarchis etiam à Longobardis captis, Italiam tanquam vacuam possessionem relinquere coacti sunt. Romani igitur extra omnem solatii fiduciam deserti hisce miseriis ac calamitatibus diutius conflictari nolebant. Auxilium exinde primùm Piplini & eô mortuô Caroli M. implorarunt, ut Dominatum Longobardorum frangendo, ipsos ex mediis tristissimi fati faucibus eripiat. Petitis hisce Carolus deferens in Italiam progreditur, & deturbatis non saltem ac pulsis Longobardis, sed ipso etiam eorum Rege *Desiderio* captô totam Italiam sub Germanorum potestatem felicissimè redegit.

V. Reliquos duos Titulos, quibus, legitimô ac quasi divinitus concesso modo Germani in Italiâ Imperium adepti sunt, si adjungamus, magisque ac magis eorum prærogativa crescere videtur. Etsi enim bellica acquisitio, *quâ illa, quæ ita acquiruntur, victori cedunt*, hîc omninò suffecisset, suffragium tamen non tantum, electio ac voluntas S. P. Q. R. sed ipse etiam Imperatorum in Oriente Constantinopolitanorum Consensus & approbatio Romani Imperii Majestatem in Germanos derivavit. Populus enim Romanus ignominiæ ac probri notam sibi inuri existimavit, si acceptâ hâc occasionis opportunitate ab *Irene*, tunc temporis, excæcatô filiô Constantinô Constantinopoli Imperatrice, tanquam Muliere, publicorum aliàs munerum incapace, ulterius se regi pateretur. Populus igitur prędictis instigatus in *Carolum Magnum* Imperium transtulit & sequenti faustâ acclamatione per manus Leonis III. Pontificis Coronam Imperialem ipsi imposuit. *Carolo Augusto à Deô Coronato Magno & pacifico Imperatori*

l. 24. ff de captiv. & postl. rev. & §. 17. Inst. de R. D.

Dan. Otto de l. P. c. 5. p. m. 88.

l. 2. ff de R. l.

ratori Romanorum vita & victoria. Cum denique Imperatores Constantinopolitani ob loca admodum dissita, bellis etiam intestinis & externis mirificè defatigati Italiæ amplius succurrere non possent, pax ac fædus sempiternum inter *Carolum Magnum & Nicephorum*, Irene Augustâ expulsâ Imperium tenentem, ictum est, ut ille in Occidente, hic in Oriente Imperii habenas regeret. Uterque Augustus, Imperator, Fraterq;, Orientis Alter, Alter Occidentis vocitarentur. Quocirca quilibet in propatulo videt, quâ ratione Germani præminentiam istam, quâ adhuc hodiè omnibus Nationibus antecellunt, in Imperio Romanô adepti sint.

B. Mycral. synt. H.P.l. 2. S.5.q.3.p.m. 487.
Magn. Dn. Carpz. de L. R. c.2.p.m.59.

VI. Verum ut umbra in sole ambulantes, sic invidia virtutem perpetuò comitatur. Pontificii scilicet Papæ adulantes, ut *Bellarminus* ejusque Asseclæ sibi potius hunc honorem ac gloriam attribuere conantur, dum translationem Imperii à Græcis ad Germanos non virtute bellica, neque consensû Populi Romani, nec transactione Imperatoris Constantinopolitani, sed jussu tantum, Authoritate, & confirmatione LEONIS III. Pontificis in personâ *Caroli M.* factam esse asserere non verentur.

Bellarm. l. 1. de Transl. Imperii. c.2
Mag. Dn. Carpz. de l. R. n.17.p.m. 83.

VII. Sed ventosissimis hisce ac ineptissimis persuasionibus propriis manibus sibi ipsis maculam inurunt, & omnium qui paulò limatioris sunt judicii & remoti ab Affectibus animi cachinnis sponte se exponunt. Nonnè enim recordantur Isti Adulatores Papam tanquam Christi Vicarium hanc potestatem neque de jure neque etiam de factô tunc temporis sibi arrogare potuisse. Unde enim habet mandatum de transferendis Imperiis & creandis Regibus? Ostendant illud Papicolæ, alias ipsis non creditur, quamvis etiam in summô honoris & dignitatis Apice sint

Reink. de R. S.& E.I. 1. cl.2 c.3.n.19. & seq.p.m. 54.
l. 1. C. de mandat. Princ.

sint constituti. Æterno forsan oblivionis sepulchro recondêrunt, Salvatorem ipsum, cujus Vicarium se Papa jactitat, Cæsaris potestati non tantum subjectum fuisse, sed etiam censum ipsi dare jussisse. Quomodo etiam Vicarius illud sibi attribuere potest, quod Principalis ipsius severè inhibuit? Christus enim Petro, cujus successorem Papa se nominat, & Apostolis seculare Imperium expressè prohibuit, & Regibus Gentium largiter concessit. Unde igitur ipse Papa *Leo* III. hanc potestatem Imperium Romanùm ad Germanos transferendi accepit? Nefaria ista ac intolerabilis ambitio si paulò accuratius calculum ponamus, causa est, quâ ita pontifex auctâ potentiâ inflari cæpit, ut sibi absolutum in omnes Terrarum Principes Imperium arrogare & adoscula suorum pedum adigere nunquàm vereatur.

Matth. 22. *vers.* 21. *Matth.* 10. *v.* 25. *Luca* 22. *v.* 25.

VIII. Neque etiam de factô tunc temporis ipsi illud efficere possibile erat, cum Italia à Longobardis obsessa, & ipse *Leo* à Romanis gravi injuriâ affectus fuerit. Armis igitur & virtute bellicâ ad profligandos Longobardos & occupandam rursus Italia opus erat. Id quod *Carolus* M. Germanicâ fretus constantiâ, voluntate populi Romani, laude nunquam intermoriturâ, ad felicem perduxit exitum, solis Germanis hanc prærogativam ac gloriam relinquendo.

Limnaeus de I. P. l. 2. *c.* 5. *n.* 9.

IX. Galli quoque teste *Bodino* Germanici Nominis hoste infensissimo, Pontificiorum exemplum æmulati Germanis tantùm decus invident, & virulentis manibus, ex alio tamen fundamentô, ipsis eripere conantur. *Carolum* M. scilicet in Galliâ natum, linguâ etiam ac moribus & institutis Gallorum unà cùm Majoribus educatum fuisse opinantur. Verum seipsos decipiunt, & alios quoque in eosdem erroris laqueos inducere omni nisu contendunt.

Bodinus meth. hist. c. 7.

tendunt.

tendunt. Etsi enim largiamur, *Pipinum Caroli* M. Patrem,
B. *Mycræl.* d. l. p. m. 485. Childerico Rege quem sic vocabant, Stupitô in Monasterium attonso, in Regem Galliæ à Proceribus electum esse,
l. 1. ff. ad Municipal. in ejusmodi tamen controversiis ante omnia ad locum nativitatis respiciendum esse jura docent. Quis itaque Historicorum Carolum in Galliâ natum esse asserere velit? Cum unanimi ferè consensu ipsum in pago quodam seu villâ *Ingelheim* duobus millibus passuum à Moguntiano distante primum spiritum hausisse statuant. (Quamvis *Aventinus* testante B. *Mycrælio* dissentiat & eum in Thyringiâ & Saxoniæ confinibus conceptum, Caroloburgi autem in Bavariâ natum esse existimet.)

X. Etsi igitur Pontificii vel Galli immensa etiam argumentorum, quibus se suffultos atque instructos esse persuasum habent, plaustra in Germanos exonerarent, nunquam tamen iis obtinebunt, ut ipsis tantam dignitatem tantamque præeminentiam subtrahere possint. Summo potius decori ac immortali gloriæ sibi ducat Germanica Natio, Imperium Romanum hodieque non absolutè Romanum, sed Romano-Germanicum, das Heilige Römische Reich Teutscher Nation, appellitari solere.

XI. Hactenus satis superque probatum est, quâ ratione Imperium Romanum ad Germanos devolutum & ab iis denominatum sit. Imperatorem quoque seu Caput Imperii Romani si consideramus, nemo non in proclivi videre potest, quantum Germanica Natio omnes alias nationes in Imperio Romanô supereminat. Nullus enim alius quam Natione Germanus ad ejusdem fastigium anhelare ac Romanæ Aquilæ plumis se exornare potest. Exteris equidem omnibus ad tantum tanti Imperii decus via est præclusa. Etsi autem de arcendis iisdem nulla expressa in *Aureâ Bullâ* reperiatur dispositio, ante

eam

eam tamen *Otto* III. Imperator speciali lege cavit, nè ulli nisi Germano sceptra Imperii committantur. Cùm quâ vetutissima Germaniæ Consuetudo, quæ tantam vim habet, quantam expressæ leges & sanctiones habere solent, correspondere videtur. Nec justitiæ æquitatisque leges aliud permittunt. Cum enim nunquam satis deprædicandâ Germanorum virtute in personâ *Caroli* M. ad Germanicam Nationem translatum sit Imperium, indignum sanè & improbum esset, alienigenam ad tanti Imperii culmen evehere, & ita priscæ ac heroicæ Germanorum virtuti, quâ omnes Nationes ac populos supergressi longissimè sunt, temerè aliquid detrahere.

Cuspinian: *in Vita Ott. III. Buxt. ad A. B. conclus. 31. lit. D. l. 32. ff. de LL.*

XII. Solenni auctoramento se obligat Elector Moguntinus, quod idoneum Imperatorem eligere velit. Non itaque video, unde ad regendam Reipubl. Navim magis idoneum, & ad communes Imperii hostes disturbandos longè ac prorsus evertendos aptiorem, quàm ex Germaniâ Terrarum Reginâ & strenuâ omnium virtutum Cultrice accipere liceat. Verissimè enim Poetarum Intelligentissimus Flaccus canit:

Fortes creantur fortibus & bonis
Est in juvencis, est in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
progenerant Aquilæ columbam.

Parta videlicet Majoribus Gloria, & insitus Vigor, velut secunda aura quædam ex Germanicâ Gente oriundum levare quasi subinde ac tollere potest. Ut hac ratione ipsi calcari & vehementiores quasi stimuli subjiciantur ad æmulanda Majorum Exempla. Cum enim respicit in Gentem ac Majores suos, unde ortum suum traxit, tot tantasque Eorùm virtutes ac præclarissima facinora, quibus famam & nomina sua omnium seculorum memoriæ

inscripserunt, recensendo, facilè intelligit, quò contendendum sibi assiduè & in quô ponenda ipsi opera cùm primis ac studium, si sequi vellet.

XIII. Neque etiam ulla ad extraneum admittendum svadet Ratio, vel urget Necessitas. Cum vel invidia ipsa inficias ire nequeat, nullibi illustriores, quàm in Germania, Principum prosapias inveniri. Id quod Elector Trevirensis in præsenti Coelectorum inter cætera sapientissimè monuit: *Fuit*, inquiens, *semper illustre Germaniæ Principum Nomen & fama celebris: ea nondum est extincta, sed viget incolumis, & sunt inter alias, Germaniæ tres hodiè familiæ, Bavarica, Saxonica, Brandeburgica: sunt in illis nonnulli præstantes Viri. Si quem igitur ex illis rerum summæ præficiemus, & nostris copiis adjuvabimus, ut certè debemus, non est quod exteros metuamus: modò idem sentiamus & velimus omnes, in tutô Res erit. Omissis ergò peregrinis è mediò nostrorum hominum cœtu quempiam deligamus: non deerit successus, & sunt Testimonia multa domestica nostrorum Virtutis.*

Sleid. de stat. Relig. l. 1. p. m. 15.

XIV. Nec bonum commune ac salus publica aliud exigere videtur. Etsi enim Extraneus quoque interdum Reipubl. benè præesse, eamque laudabiliter gubernare possit, ingenio tamen, lingua, moribus omninò alienus est, ut eam benevolentiam subditis exhibere nequeat, ac si esset Indigena. Quantum enim consuetudinis sit imperium, quantique emolumenti res sit, si Princeps populi, cui regendo tanquam câput præponitur, mores optimè cognitos habeat, seque illis assuefecerit, experientia docet. Quod sanè de eô, qui ex Germanicâ Natione oriundus est, summô jure pronunciari potest, quippe qui ipsam linguam, mores & magnanimum illum ac generosum spiritum ab incunabulis quasi hausit.

Quan-

Quantum econtra malorum ex eâ Re, si Extraneus ad Reipubl. Romanæ clavum ad mitteretur in hanc & subditos omnes redundaturum sit, in apricô positum est. Sæpissimè enim larga hôc modô ad dissensionem, seditionem ac turbas non sine manifesto quietis publicæ detrimento, se offerret occasio, si extraneus adscitus, Imperium ad se delatum fortunasque suas defendendi causâ, alienos & extraneos milites & copias adduxerit, quarum præsidio se munire possit. Et si forsan hi deinceps singularibus beneficiis atque honoribus ab eô condecorati fuerint, acerbissimam ipse invidiam ac odium subditorum in se concitat.

XV. Quæ omnia accuratissimâ perpendens trutinâ Elector Moguntinus, *satius esse*, expressè dicebat *nostra Gentis aliquem creari, qui sit idoneus exemplô Majorum, qui sæpè præteritis externis, contenti fuerunt indigenis.* Saluberrimum sanè Consilium. Cavendum enim & omni ope contendendum nè decus Imperii ad exteros transferatur. Metuendum aliàs valdè esset, si extraneus gubernacula Imperii teneat, ut ipse ereptis Electorum suffragiis dignitatem Imperii familiæ suæ perpetuam conservare allaboret, sicut Elector Maguntinus de Hispanis suspicatus est. *Sleid. d. l. p. m. 12.*

XVI. Minimè igitur improbandus, sed collaudandus potius est mos hactenus observatus, quò Electores familiam Austriacam ultra 160. annos quoad actum Electionis non sunt egressi. Quicquid etiam *Bodinus* more solitô, hic iterum prætendendum habeat. *Imperium* scilicet *Germanorum in Gente Austria rerum gestarum gloriâ clarissimâ tàm alte radices egisse, ut ejus evellendi vix spes aliqua videatur.* Propterea enim nec libertati Electionis, quam Electores habent liberrimam, aliquid detrahitur, nec domui Austriacæ ullum aliquod jus exinde accrescit. Ele- *Arum. de P. Sol. 3. dis. 8. n. 52. p. m. 264. Bodin. l. 2. c. 3. in fine. p. m. 310.*

ctio enim & judicium Electorum, non verò familia Electorem constituit. Neque etiam ista ratio tanti momenti est, ut Imperium Romano Germanicum successorium esse evincat. Propter potentiam enim, honorem, benè merita Antecessorum, & quia familiæ istius *Regna sunt veluti murus aliquis pro salute totius Germaniæ oppositus immanitati Turcicæ*, nisi prægnante causa & urgentissima necessitate Electores eam derelinquere nolunt.

Slei. l. 7. de Statu relig. in fin. p. m. 122.

XVII. Imprimis quoniam summâ cautione & gravissimâ deliberatione, nè electioni liberæ quisquam præjudicare existimet, illud Capitulationis membrum adinventum est, in quod Electi Imperatores hôc modò jurant: Und insonderheit sollen und wollen Wir keiner Succession oder Erbschafft/ des obgemelten Römischen Reichs anmassen/ unterwinden/ noch in solcher Gestalt unterziehen/ oder darnach trachten/ auff uns selbst/ unsere Erben und Nachkommen/ oder auff iemand anders unterstehen zu wenden/ sondern Wir/ dergleichen unsere Kinder/ Erben und Nachkommen/ wollen die gemelte Churfürsten/ Ihre Erben und Nachkommen/ zu ieglicher Zeit bey Ihrer freyen Wahl eines Römischen Königs: Dieselben so offt sie es einem Keyser zu Behülff/ oder sonst dem heiligen Reich nützlich und nothwendig befinden/ auch bey Lebzeiten eines Römischen Keysers/ mit oder wenn derselbe auff angelangete Bitt der Churfürsten/ ohne gnugsahme erhebliche Ursachen verweigert werden soll/ ohne eines regierenden Keysers Bewilligung vorzunehmen/ Auch die Vicarien wie vor alters her auff sie kommen/ die gülden Bull/ Bapstliche Recht/ und andere Gesätz und Freyheiten vermögen/ so es zu fallen kömmet/ und die Nothdurfft und Gelegenheit erfordern und bey

ihren

ihren gesondern Rath/ in Sachen das heilige Reich belangend geruhiglich bleiben und gantz unbeträngt lassen. etc.

XVIII. Accedit his quod in Regno Electivô quoq; Agnati ipsius defuncti proximi in considerationem quoad electionem venire soleant, ex hôc tamen illud non amplius electivum esse, sinistrè concluditur. Quod in potentissimis etiam Regnis usu venire solet. Quis enim inficias ire potest, Danorum ac Polonorum Regnum Electitium esse? Nihilominus tamen Regum filios vel Agnatos præferre solent, certissimè persuasi, eos, ut cœterorum bonorum, sic quoque paternæ virtutis hæredes ac successores esse futuros. Si tamen contingeret, ut Electores familiam Austriacam relinquendi gravidas habeant causas, & in aliâ aliquâ familiâ ad imperandum aptiorem inveniant, illum in solium Imperiale votis suis sublimare non vetantur, modo ex Germanicâ natione originem suam duxerit, vel Germanicis parentibus natus fuerit.

XIX. Neque enim adeò strictè requiritur, ut in Imperatorem eligendus intra limites Germaniæ primam aspexerit lucem, sed sufficit si Patre vel Avô paternô Germanicô, licet extra Germaniam, natus fuerit. Sicut aliàs etiam Filius Civitatem, ex quâ Pater ejus originem duxit, non domicilium sequi solet, nec tàm locus, in quô quis nascitur, inspicitur, quam personæ, ex quibus nascitur. Quæ non tantum in Patre sed etiam in Avô paternô locum habent. Sic Fridericus II. Imperator, etsi in Siciliâ ortum suum duxerit, quia tamen Henrico VI. Imperatore, Germanô natus erat, rectè ad Imperii Culmen evectus est. Ita etiam Ferdinandus I. in Hispaniâ prognatus est, propter Avum tamen Paternum Germanum Maximilianum I, quem nactus erat, in Imperatorum numerum jure electus & adscitus est.

Mag. Dn. Carpz. de L.R. c.11. ʃ. 213.
l. 6. §. 1. ff. ad munic. l. 3. C. de Municip. & Orig.
Reink. de R. S. & E. l. 1. cl. 3. c. 4. n. 13. p. m. 114.

XX. Re-

Thdosf. 7. de Republ. c. 15 n. 18.

XX. Rejicienda igitur penitus ac explodenda est Gallorum opinio, quâ Reges suos ad Imperii Romani culmen evehi posse sibi persuadere amarunt, moti ex eô non tantum, quod Reges Galliæ sint ex stirpe *Caroli* M. atque ita eandem cum Germanis originem nacti sint. Quô argumento etiam Legati Gallici ad recommendandum Electoribus Regem suum Franciscum usi sunt, sed etiam quod Elector Trevirensis se appellitet Cancellarium Galliæ, sicut Moguntinus per Germaniam & Coloniensis per Italiam Cancellarii vicem obtinent. Jus ergò quoddam in electione Regibus suis affingere vel attribuere conantur.

Arum. de l. P. Sol. 1. disc. 6. p. m. 86.

Sleid. de statu Relig. l. 1. p. m. 14

XXI. Verum etsi lubens concedam, Gallos à Germanis originem duxisse, extra omnem tamen dubitationis aleam positum est, illos ortus sui oblitos & succo sanguineque Gallicô imbutos naturam Germanorum prorsus exuisse. Adeò ut hodiè pro extraneis penitus sint habendi. Sicut igitur ipsi Galli peculiarem aliquam legem, quam Salicam vocant, & firmissimum Regni Gallici fundamentum judicant, sancivêre, quâ ita extraneis omnem ad Regnum Eorum spem ademerunt, ut etiam fæminas & descendentes ex iis excludere maluerint; Ita quoque Germanis hæc lex quasi fundamentalis posita est, ne decus Imperii ad Alienigenas transferatur, ut vigente eà Imperium in gente Germanicà floreat, eâ verò semel neglectâ concidat paulatim necesse sit. Sapientissimè igitur & affectu in Germanicam Nationem planè paternô Moguntinus Regem Galliæ eligendum esse cæteris Coëlectoribus, & quidem imprimis Electori Saxoniæ, cujus permagna semper, Teste *Sleidanô*, erat auctoritas, dissuasit, inter cætera hæc adducens verba: *Gallum quod attinet, legibus nostris & jure jurando nos arbitror impediri, quibus*

P. Heigius. l. 2. q. 5. n. 87.

Arum. de l. P. d. p. m. 127.

Slei. de stat Relig. l. 1. p. m. 12.

cau-

cautum est, nè decus Imperii transferatur ad exteros, quin autem peregrinus ille sit Princeps, nulli dubium esse puto.

XXII. Cæterum non sufficit Caput Imperii Romani ortum suum ex Germaniâ trahere oportere, sed in eô etiam singularis Nationis Germanicæ præeminentia & dignitas superfluè elucet, quod Electores quoque Caput istud constituentes ejusdem Nationis esse debeant. Cum enim perpetuá & in Hæredes trânsitoriâ gaudeant dignitate, non potest non propter continuam successionem Imperator â Principibus ex Germaniâ oriundis eligi. Hinc îsta maximè ardua & inter Doctores Juris publici exagitatissima suboritur quæstio: *An Rex Bohemiæ ad actum Electoralem sit vocandus?* Minus rectè sentire videntur, qui hoc îpsum in dubium vocare, & jus eligendi ipsi Regi Bohemiæ temerè denegare haud erubescunt. Cum in *Aureâ Bullâ* ei non modô illud expressè concessum sit, sed etiam constitutione Ruperti Vicarii & Rudolphi I. disertè confirmatum. Nomine autem & privilegio eligendi concessô ipsum quoque officium, quod iis indigitatur, concedatur necesse est. Verba enim absque effectu non sunt intelligenda. Hinc illud *Ladislaus* Rex Bohemiæ ægrè admodum tulit, quod in Electione Maximiliani I. prætergressus fuerit, adeô ut arma etiam se illaturum minatus sit, nisi pactô & transactione, Eum imposterum nunquam prætereundi, sub pænâ 500. Marcarum Auri interpositâ ea res decisa fuisset. Neque alio colore prætergressum prætexere poterant Electores, quam quod propter urgentes & maximè necessarias causas ad subitariam Electionem convolare necesse habebant.

Limn. de I. P. l. 2. c. 5. n. 17.

A. B. tit. 4. & 7. Bertr. de Comitiis. n. 31. apud Arum: Vol. 1. dis. 9. p. m. 46.

l. 1. §. 1. ff. quod quisque jur. in alterum. l. 5. §. 2. ff. ne quis eum qui in jus vocatus.

XXIII. Nihilominus tamen inter Germanos etiam scriptores contrariæ & negativæ sententiæ suffragatores inveniuntur, inter cætera hanc urgentes rationem, Bohe-

P. de Andlo de Imp. Rom. l. 2. q. 2. Crantz.

 miæ

miæ Regem Pincernæ quidem officio fungi, ſed non eligere, quia non eſt Tevtonicus, Der Schenck des Reichs hat keine Wahl / darumb daß er nicht teutſch iſt. Verum quamvis Bohemi quà Bohemi ſclavonicò utantur ſermone, Bohemia tàmen Germaniæ portio eſſe non deſinit, *cum lubrica hæc ſit ratio & falſum enunciatum, Bohemi non loquuntur Germanicè, Ergò Rex Bohemiæ non eſt Elector*, ſecundum judicium *Limnæi*. Sufficit enim ſi ipſe ſit ſub Imperiò Germanicò, & Imperatorem tanquam Dominum Feudi agnoſcat, & juramento fidelitatis ipſi obſtrictus ſit. Id quod clariſſinè demonſtrat exemplum *Ottocari*, qui in genua procidens admirantibus etiam Bohemis Rudolpho I. Imperatori homagium præſtitit. Quanquam etiam Bohemiam ad Germaniam pertinere ex ſuperfluò mores non tantum, quibus utuntur, Tevtonici, ſatis ſuperque probent, ſed etiam, quod populis Germanicis undique circum ſepta & cincta eſt. Quibus accedit, quod etiam in aliquibus templis tevtonicè concionetur. Manet igitur veriſſimùm, Regem Bohemiæ ad actum Electoralem & quidem ſemper vocandum eſſe, non ſecus ac cæteros Electores, inprimis quia ipſe non modò primum inter Electores ſeculares obtinet locum, ſed etiam multa ſingularia, egregia privilegia & prærogativæ præ cæteris Electoribus ipſi conceſſa ſunt, quas hic recitare neque propoſiti, neque temporis ratio ex poſtulat.

XXIV. Ex prædictis ὀφθαλμοφανερῶς pateſcit, quantam gloriam, quantamque proeminentiam ſola Germanica Natio in hodiernò imperii Romani ſtatu, quoad electionem ſummi totius imperii capitis ſibi vindicare ac appropriare poſſit. Ulterius ſi progrediar, & ipſos etiam Officiales, quorùm humeris primaria & principalia in imperio officia ſunt impoſita, penitius conſiderem, nullos

l. 8. Saxon. c. 5. & alii citati à Bertram. d. l. lib. 3. Landrecht c. 57.

Limnæus de. I. P. l. 3. c. 8. n. 62.

Rumelin: ad A. B. c. 29. Reink. l. 1. cl. 3. n. 35. p. m. 160.

Limnæus d. l. n. 64. Magn. Dn. Carpz. d. L. R. c. 5. p. m. 122.

Limnæus d. l. n. 15. & ſeq.

nullos alios quàm Germanos ad hæc evehendos esse invenio. Nec immeritò. Cum enim summus Magistratus crescente magis ac magis Republ. & litium multitudine omnia expedire nequeat, necesse est, ut tales, qui vicem ipsius in judicando sustineant, saluberrima consilia subministrent, atque ea, quæ ad salutem publicam ac communem faciunt, nunquam cessante curâ perpetuò observent, constituat. Aliàs enim, si Respubl. ignaris regenda conceditur, omnia pessum ire & detrimenta ubique ac damna irrumpere oportet. Quibus Imperator Romanus virilius ac melius succurrere nequit, quam si Germanis primaria in Republ. Romanâ gubernanda committat officia. Si enim maxumè præcipuum & omninò necessarium Regiminis caput est, nosse Rempubl. & Civium linguam ac mores benè cognitos habere, nullos alios aptiores esse opinor, quibus principalium in Republ. Romanâ officiorum partes sunt concredendæ, quam Germanos, qui in eâ nati juxta ac educati sunt. Quæ omnia Veneti seriâ æstimatione reputantes januam ad Reipubl. gubernationem perveniendi peregrinis penitus præcludunt. Helvetii quoque in regiminis administratione iisdem nullum relinquunt locum. Et apud Belgas speciali jure cautum est, nè peregrini vel extranei muneribus publicis præficiantur.

Sleid. l. 1. de statu Relig. p. m. 17.

Arum. ad tit. 2. A. B. disc. 2. et ex eo Magnif. Dn. Carpz. de L. R. c. 10. p. m. 205.

XXV. Neutiquam tamen altò silentiò hic prætereundum judico, quod vocabulum *Germani* aliter & strictius accipiatur, ac in lege istâ fundamentali quæ de Imperatoris electione agit. In hâc enim, ut supra dictum, non adeò necessariò requiritur, ut in imperatorem eligendus intra Germaniæ limites natus sit, sed sufficit, si extra Germaniam, modò patre vel Avo paternò Germanicò prognatus fuerit. Ad illos autem, qui imperialibus officiis in imperio Romanô sunt præponendi, strictè ac

ſimpliciter requiritur, ut in Germaniâ in lucem editi fuerint. Ad quod ſervandum Imperator juratâ etiam promiſſione ſe obſtringere ac obligare tenetur. Hinc in capitulatione quâ imperatoria poteſtas velut frenis ſiſtitur & retinaculis, hæc quoque reperiuntur verba: Wir ſollen und wollen auch unſer Königlich und des Reichs Aempter/ am Hoff und ſonſt am Reich auch mit keiner andern Nation, dann gebohrnen Teutſchen die nicht niedriges Standes noch Weſens/ſondern nahmhafftige ehrliche Leut/vom Fürſten/ Graffen/Herren vom Adel/und ſonſt niemands/als die uns und dem Reich mit Pflichten und Dienſten verwandt ſeyn/ beſtellen etc. ubi maximè notanter illa verba ſunt adjecta, mit keiner andern Nation, denn gebohrnen Teutſchen/ ut præciſè requiratur & ipſa efflagitet neceſſitas, muneribus ejusmodi primariis præficiendos in Germaniâ natos eſſe.

XXVI. Neque tamen aliquis exinde ritè recteque concludit, officia publica quibusvis etiam incapacibus, ineptis & in infimâ conditione & ſorte conſtitutis hominibus injungi poſſe, modò in Germaniâ natis. Hoc enim rationi & virtutibus benè imperandi minimè conveniret Sed mens verborum iſtorum in terminis habilibus eſt interpretanda & intra certos limites acceptanda. Tales quippe Germanos intellectos volunt, qui partim ſtirpe vetuſta ac familiâ prçclarè ſunt condecorati, partim inſignibus ſuis virtutibus Nobilitatis culmen ac faſtigium conſcenderunt. Id quod ultima ibidem adjecta ſatis ſuperque indicant verba.

XXVII. Cæterum quantum emolumenti Reipub. comitia ac conventus afferre ſoleant, ſapienter Romulus Primus Romanorum Rex innuere voluit, quando, etſi multa alia etiam præſtantiſſima jura ſenatui & populo

con-

concessisset Majestatem redolentia, ut *Magistratus creare, leges sancire, de bello decernere*, populum tamen convocandi senatumque cogendi potestatem sibi tantum reservavit. Omnis enim ferè imperii administrandi vis ac potestas penes comitia est, ita quidem, ut Reipubl. Romanæ salus unicô illô consiliorum præsidiô, quæ Imperator cum statibus imperii in comitiis inire solet, tanquam firmissimo stabilimenro innitatur. Hinc Veneti, qui jam diu immortalem adepti sunt gloriam, nullum sanctius atque antiquius jure Comitiorum existimabant, optimè recogitantes, in eô maxumam imperii Majestatem ac dignitatem elucere. Quò itaque nobilius est, eô magis etiam nobilitas Germanicæ Nationis ac præeminentia extollenda nobis ac reliquis omnibus præferenda venit. Quæ sola sibi gloriari potest, Imperatorem, antequam summâ imperii potiatur, ex præscriptô Electorum inter alia hoc quoque juratô pro mittere teneri, se extra fines & limites Nationis & imperii Germanici nullos conventus agere velle. Cum enim Electorum, qui vicem omnium statuum obtinent, consensu locus sit determinandus, illi sanè partim ob multà hinc inde imminentia pericula, partim in gratiam reliquorum imperii statuum ob conveniendi difficultatem extra Germaniæ limites nunquam conventus instituere permittent.

Forst. in hist. Rom. l. 1. c. 6. p. m. 31. Diony. Halicarnas. l. 2. Panrm. de Jurisd. Imp. Rom. l. 2. c. 2. n. 48. & p. m. 364. Clapm. de arcan. Rerump. l. 1. c. 14. p. m. 23.

Slei. de stat. R. lig. l. 1. p. m. 17.

XXVIII. Cum autem Imperator promissioni datæ satisfacere nequeat, nisi accuratè sciverit, quænam loca ac provinciæ pro Germanicis sint habendæ, & materiæ quoq; nostræ ratio illud exposcere videatur. Ideoque gravissimam istam quæstionem, *Quousq; Germaniæ fines se extendant?* annectamus necesse est. Falso hærent, qui eos pro Germanis judicant, qui fœdere contra communes hostes cùm his fuerunt juncti. Nam ascititia illa Amici-

tiæ conjunctio, tantum robur tantamque firmitatem non habet, ut illi propterea Germanis ſint accenſendi. Quippe quæ, quotieſcunque placuerit, mutari annihilari, & in cineres redigi poteſt. Imò ex illâ amicitia interdum implacabilis inimicitia & truculentiſſimum bellum, ut experientia quotidiana, proh dolor! ſatis demonſtrat, exoriri poteſt. Adeò, ut illa confœderatio nihil planè conducat, quo Polonia, Ruſſia, Dania, NorWegia &c. quæ contra communes hoſtes cum Germaniâ fuerunt junctæ, inter Germanicas provincias veniant recenſendæ.

Bertr. de Comitiis n. 43.

XXIX. Neque veritatem ipſam, ſed opinionem ſaltem ejusdem ac umbram ſectantur, qui eos inter Germanos numerandos eſſe perſuaſum habent, qui à Germanis originem ſuam repetunt. Licet itaque Galli & Angli Germanos, tanquam Parentes ſuos vel Avos recognoſcant, neutiquam tamen propterea pro Germanis ſunt habendi. Etſi quoque olim maxima inter Germanos, Britannos & Gallos linguæ fuerit cognatio dialecto tantùm diſcrepantis. Æquè tamen hodiernò tempore in Britanniâ, quæ Güntherus de Gallia pronunciavit, locum ſatis ſuperque obtinent:

Magn. Dn. Carpz. de L. R. c. 5. p. m. 120. Guth. l. 1.

Cum ſimul à noſtrô ſeceſſit Gallia Regno
Nos priſcum regni morem ſervamus, & illa
jure ſuo gaudet, noſtræ jam neſcia legis

XXX. Veteres tandem Geographos ſi conſulimus, illi quidem Germaniæ fines aliô, ſed eodem ferè recedenti metiuntur modô, illos Germanos proprie ſic dictos ſtatuentes, qui in diſtrictu à mari Balthicô verſus ſeptentrionem, Rhenô verſus occaſum, Danubiô verſus meridiem & Viſtulâ verſus orientem degunt. Verum ſicut diverſæ ſe offerunt cauſæ, quæ Reſpubl. partim conſervant atque cuſtodiunt, partim perimunt eas ac ſolvunt, & ita interdum

Bertr de comitiis d. l.

dum

dum earum faciem immutent, ut illas velut alium habitum induxisse nemo non opinari possit; Ita quoque nec hîc diversi generis defuëre causæ, quæ fines istos Germaniæ jam diu mutaverunt. Cum in Urbibus illud interdum contingat, ut terminos incrementi & decrementi habeant ambulatorios, Nec flumina etiam eodem semper decurrunt sinu, sed secundum diversos diversi temporis motus quandoq; latius terram fluctibus suis inundandô, interdum angustius dilabuntur. Multò magis igitur de tot tantisque provinciis ad Germaniam pertinentibus asserendum erit, fines istos ac terminos supra dictos jam diu immutatos esse. Imprimis cum ultra Rhenum & Danubium multæ potentissimæ Regiones in linguam, potestatem & nomen Germanicum commigrârint.

XXXI. Quamvis autem Neotericorum Geographorum sententia suô modo non sit rejicienda, quâ Germaniam â Septentrione mari Suevico, Balthicoque & Dania, ab Ortû Sarmatia Europæa & Ungaria, â Meridie Italiâ & Sabaudiâ, ab Occasu Belgio & parte Galliæ claudi existimant Nihilominus tamen in hisce dubitationibus illam arripiendam esse opinionem censeo, quæ Nationes non amplius Montium situ aut fluminibus discerni statuit, sed potius ubi Mores, ingenium & Lingua secundum sapientissimum Electoris Trevirensis monitum finiuntur, ibi quoque Germanica Natio terminum suum adipiscatur. Quibus Jurisdictio etiam est adjungenda, quæ perpetuò territorio cohœret, ut quousque Jurisdictio imperii agnoscatur, eo usque etiam fines Germanicæ Nationis se extendant. Quæ omnia si Imperator benè probeq; observaverit in Comitiorum indictione, juramento præstito omninò satisfecisse videbitur. In quibus econtra provinciis neq; Jurisdictio, neq; lingua obtinet, illæquoq; ad Germani-

Goln. comp. Geograph. l. 2. c. 4. p. m. 134.

Sleid. l. 1. de statu relig. p. m. 12.

cam nationem non sunt referendæ. Ex quô patescit nec Batavos Germanos, nec Belgiam Germaniæ portionem esse, quippe quæ imperii Jurisdictionem non agnoscit, sed ab omni imperió exempta multos alios Principes potentiâ & divitiis superare creditur.

XXXII. Manet igitur immotæ veritatis soli Germanicæ Nationi eam præeminentiam competere, quod Imperator Romanus extra limites ejusdem conventus indicare jurejurando prohibeatur. Quam prærogativam non tantum ad Comitia, quando Electores ac status imperii ad decernendum aliquid Reipubl. causa congregantur, sed etiam ad Concilia, in quibus Viri ex propriis & etiam diversis locis idonei Reipubl. Christianę & communis omnium salutis causâ ad commodum Ecclesiæ conveniunt, extendendam judico. Cum enim maxumi momenti circa placidam Religionis collationem solam Ecclesiæ utilitatem spectantia in conciliis pertractari soleant negotia, plenum periculosæ aleæ opus esset, ea extra Germaniæ fines instituere. Facillimè enim dolus ac impostura subesse potest, cum sæpissimè tàm extremæ impietatis & tàm desperatæ pravitatis homines reperiantur, qui impedimenta hinc inde & obstacula illis afferre strenuè laborent.

Sleid. l. 1. de statu Relig. p. m. 148. *XXXIII.* Id, quod Protestantes anno 1535. accuratè perpendentes in nullum planè locum â Pontifice in Italiâ electum consentire voluerunt, partim propter belli suspicionem partim propter diversę Religionis professionem. Et quamvis Pontificis Legatus ea propter gravatus objecisset: *Periculosum esse in Germaniam venire, neque ibi liberè posse pronunciari:* Sapienter tamen Protestantes respondëre: *hanc nimirum esse causam cur imprimis ibi conveniri oporteat, quò videlicet rectè & ordinę disceptentur controversiæ,*

Id. d. l. p. m. 150.

versie, & libera sint judicia neq; per vim aut factiones absterreantur Viri boni, quò minus liberè sententiam dicant, quid autem esse queat in Germaniâ periculi, ubi Principes omnes atq; Civitates ita sunt constitutæ ut exteros ab omni injuriâ defendant & magnô studiô conservent. Salus igitur & quies publica non tantum, sed ipsa etiam necessitatis lex expostulare videtur concilia intra Germaniæ fines saltem indicenda esse.

XXXIV. Ex hactenus dictis satis constare existimo, quantam præeminentiam Germanica Natio in hodiernô imperii Romani statu, non tantum quoad ipsum imperium, quod ad eam translatum & sic denominatum, Imperatorem eligendum, Electores & principalissimos Officiales, qui omnes ex Germanicâ Natione ortum suum trahere debent, sed etiam quoad nobilissimum illud Comitiorum & Conciliorum indicendorum Jus, quod intra ejusdem saltem fines exerceri debet, nacta sit, & ad hodierna usque tempora integram reservavit. Quæ ut illustrior & magis præclara evadat, atque Extranei extra omnem planè spem in imperiô Romano-Germanicô ponantur, graviter constitutum est, ut Literæ ac rescripta non aliô quàm latinô vel Germanicô sermone conficantur. Hinc Imperator in capitulatione hæc quoque promittere tenetur, quando jurat: Darzu in Schrifften und Handlungen des Reichs keine andere Zung und Sprach brauchen lassen/denn die Teutsche oder Lateinische Zung. Es were denn an Orten da gemeiniglich eine andere Sprach in Ubung were und im Brauch stünde/ denn alsdenn mögen wir Uns und die Unsrichen / uns derselben daselbsten auch behelffen. Quæ Constitutio sanè non minus imperii quàm Nationis Germanicæ dignitatem magisque ac magis extollit. *Sleid. l. 1. de stat. Relig. p. m. 17.*

XXXV. Neque imperii, quod ad Germanos translatum, Majestati aliud conveniret, quàm ut præter animum Heroicum ac virtutem Germanorum incomparabilem ipsa etiam lingua in summô colatur vigore ac conservetur. Magistratus sanè Romani inter cœtera obtinendæ gravitatis & populi Romani Majestatis causâ illud quoque magnâ cum laude custodiebant nè Græcis unquam nisi latinè responderent. Imò illos per Interpretem loqui cogebant non in Româ tantùm, sed etiam in Græciâ & Asiâ. Atque hæc ideò tam strictè observabânt, ut latinæ vocis honos per omnes gentes venerabilior diffunderetur. Neque Imperator Romanus Majestatem imperii sui melius ostentare & virilius conservare potest, quàm quod in rescriptis, edictis, decretis ac responsis suis nullô alio quàm Germanicô sermone utatur. Et quare sacratissimi Imperatores Romani aliam linguam quàm Germanicam magis sibi commendatam cupient, utpote cujus tanta est dignitas & Majestas, ut cum aliis omnibus non minus de elegantiâ, quam exquisitorum & selectissimorum verborum circumductione & periodorum decenti amplitudine & tractu certare possit.

Valer. Max fact. memor. l. 2. c. 2. p. m. 56.

Clapmar. de arcem. Rerumpubl l. 3. c. 22. p. m. 119.

XXXVI. Cæterum ob perpetuam Imperii Romani ad Germanos translati memoriam latina lingua hodieque debito honore recolenda & omnibus industriæ viribus addiscenda est. Nec aliud necessitas ipsa permittit. Cum enim Romani totum ferè terrarum Orbem sub suam potestatem redegissent, animis æquè subjecëre, omnem Rempubl. & Civilem societatem absque legibus ad ruinam & interitum vergere. Ideoque leges suas latinô sermone proponebant, prælegebant, in scriptum redigebant, & secundum eos Res â Procuratoribus agere volebant. Cum autem illis legibus adhuc hodiernô tem-

pore

pore sua afferatur auctoritas, omninò latina lingua non floccipendenda, sed maxumâ diligentia excolenda est.

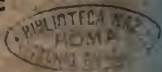
XXXVII. Nec est, quod mihi aliquis caput Ultimum Aureæ Bullæ opponere & venditare gloriosius velit, quasi in eô Germanicæ linguæ & per consequens Nationis præeminentiæ aliquid detrahatur, quod *Carolus* IV. jussetit, *Electorū secularium filios vel hæredes ac successores à 7. ætatis suæ anno in Grammatica, Italica ac Sclavica linguis instrui*, & quidem rationem suam ac fundamentum adjiciendo, *quod scilicet illud non solum sit utile, sed etiam summè necessarium habeatur, eô quod illæ linguæ ut plurimum ad Usum & utilitatem sacri imperii Negotia ventilentur.* Verum quamvis illud de isto temporis statu intelligendum esse existimem, quô adhuc provinciæ istæ in quâ sclavica lingua & aliæ ex eâ manantes observantur, Imperatorem Romanum tanquam Caput recognoscebant, postquàm autem imperium decrescere pedetentim ac minui cæpit, ut in multò angustiores terminos redactum fuerit capitulationibus constitutum est, ut in scriptis vel actis latinum vel Germanicum tantum idioma usurpetur; Nihilominus tamen propterea *Carolus* IV. Electorum secularium filiis exoticas istas linguas addiscere præcepit, quia earum cognitio Principis auctoritatem mirificè augere & maximam utilitatem afferre solet. Imprimis quando Legationes Vicinorum aliorumque audire debeat. Aliàs enim minimè congruum esset & saluti publicæ conveniens, si ipsi semper ad interpretem quasi confugere, ejusque operâ in gravissimis sæpe negotiis uti, eaque ipsius fidei concredere necesse habent Imò quod magis est, cum interdum copia alicujus interpretis non possit haberi, alienò interprete uti cogantur. Id quam salutare sit eventus sæpè docere solet. Hæc omnia Imperator Carolus IV. gravissimâ deliberatione secum agitavit, & Electo-

rum

rum filiis propterea exteras linguas præter tevtonicam, quam in d. c. 30, præsupponit, addiscendas singulariter commendavit, præprimis quia ipse easdem eruditè calluit.

Rumelin. ad A. B. c. 30. diss. 6. th. 18.

Atque hæc sunt pauxilla ista, quæ de Germanicæ Nationis in hodiernô imperii Romani statu præeminentia pro temporis ratione & ingenii mei tenuitate proferre volui ac potui. Quanquam enim arduum omninò sit negotium & vires meas longissimè exsuperet, hanc materiam, in quantum mereri præstantia ejus ac nobilitas potest, dignè satis enucleare, delineasse tamen, inquantum licet & permissum est, facilè invenit excusationis colorem. Ardentissimo igitur votô finire placet, ut Deus omnes omnium hostium machinationes ab aris Germaniæ desideratissimæ nostræ patriæ ac templis, à laribus ejusdem ac fortunis arcere longè ac defendere velit. Quò jucundissimum Pacis sidus plenam & exoptatissimam lucem per omnem Germaniam undique dispergere nunquam desinat. Faxit hæc DEUS.

CUI SIT LAUS ET GLORIA.

